

47 års maktbruk i högskolan

*Per Flensburg
Professor i informatik och systemanalys
Rektor Strömstad akademi*

Här är några glimtar från mina 47 anställningsår vid fyra arbetsställen. De allra flesta av mina f d kolleger lever fortfarande och om de döda ska man som bekant inte tala illa så därför är alla personer anonymiserade med fiktiva namn.

Mina jobb har varit följande:

1. 1972 - 1986: Lunds universitet
2. 1986 - 1996: Handelshøjskolen i København
3. 1996 – 2006: Växjö högskola/universitet
4. 2006 – 2019: Högskolan Väst

Det var den 1 januari 1972 som jag blev anställd på mitt första jobb. Terminen innan hade jag avslutat min grundutbildning och erhållit 11 betyg i ämnena:

- Matematik, 2 betyg
- Matematisk statistik, 2 betyg
- Informationsbehandling - Numerisk analys, 2 betyg
- Astronomi, 1 betyg
- Företagsekonomi, 2 betyg
- Informationsbehandling – ADB, 2 betyg

Ett betyg motsvarar en termins studier. Sedermera skulle det bli 3 betyg i ADB.

Lunds universitet

Mitt första arbete var på ett av Sveriges äldsta och största universitet. Det var också där jag genomförde min grundutbildning.

Varför ADB?

Att jag började läsa ADB berodde på att jag vid ett tillfälle, två terminer tidigare, hört att om man läser ADB ökar chansen att få jobb 500 gånger. Och det stämde ju, jag fick jobb på institutionen för ADB.

Jag kommer inte ihåg något från själva introduktionen som nyanställd, men jag skulle hjälpa en av lärarna, Anders, med en kurs, som handlade om systemtransporter. Jag hade tydligen gått den kursen själv, men hade absolut inget minne av den. Anders uppfattade jag som väldigt kunnig och full av idéer. Vi hade dessutom klassisk musik som ett gemensamt intresse och vi umgicks en hel del privat. Jag var vid den tiden djupt imponerad av honom.

Jag kommer fortfarande ihåg min första föreläsning. Inte vad jag sa eller vad den handlade om, men jag hade noga förberett den. Men för säkerhets skull gjorde jag en del reservmaterial ifall jag skulle bli klar tidigare än jag tänkt. Efter en kvart var jag inne på extramaterialet! Hur jag klarade det hela vet jag inte, men jag lyckades hålla i gång i 2x45 min.

Så småningom blev jag duktigare och 13 år senare ville man utse mig till universitetets bästa lärare, men då hade jag redan bestämt mig för att lämna stället.

Ämnet ADB

Den som anställde mig var avdelningschefen Berit. Vi kom att arbeta mycket samman i en hel del projekt, men då jag lämnade universitetet såg hon mig som en svikare och vi träffades inte mer.

Ämnet "Informationsbehandling" fanns i tre varianter:

1. Informationsbehandling – numerisk analys
2. Informationsbehandling – ADB
3. Informationsbehandling – statistik

Statistik såg vi aldrig till och hade ingen kontakt med. Däremot var ADB en avdelning av numerisk analys som leddes av professor Carl, en professor av den gamla skolan och välkänd både i och utanför universitetet. Han hade absolut ingen förståelse för ADB: "Att skriva fakturor är ingen vetenskap!" sa han vid något tillfälle. Å andra sidan hade vi på ADB svårt att se vad beräkandet av det största primtalet tillförde vetenskapen. Förhållandet mellan ADB och numerisk analys var således inte gott.

Att disputera i numerisk analys

Carl ställde enormt höga krav på sina doktorander med den påföljden att det inte var många som disputerade under honom. Men en gång hittade jag en hög papper i A5-format som låg i ett av seminarierummen.

Det visade sig vara en färdig och godkänd doktorsavhandling där ett nytt bevis för en sats presenterades. Han som skrivit den hade läst matte samtidigt som mig och han utmärkte sig med korta och eleganta bevis. Detta var dock rekordet, en komplett doktorsavhandling på ett enda papper i A5-format. Visserligen tryckt på båda sidorna, men ändå.

Carl fick mycket kritik för sina höga krav med den påföljden att han till sist släppte stort sett alla krav och släppte genom avhandlingar som måhända hade mått bättre av att arbetas genom ännu några gånger.

Han var också den som bestämde vad som skulle publiceras i institutionens rapportserie och jag lämnade en gång in en rapport jag tyckte var alldeles utmärkt. Den blev sedermera tryckt i en bok som definierar ett nytt paradigim inom informatiken. Men Carl tyckte engelskan var alldeles erbarmlig och att folk menade olika saker med samma begrepp var inte intressant.

Efter några år blev numerisk analys kompletterat med datalogi. Det medförde ett ökat intresse för själva datorn och dess effektiva utnyttjande. Man hade några riktigt avancerade projekt där man under drift ändrade datorns instruktionsuppsättning. Området kallades teoretisk datalogi och ansågs vara väldigt avancerat. Med tiden blev det dock samarbetsproblem med andra ämnen och i början av 2000 lade universitetet ner datalogiutbildningen. Men då var jag borta för länge sedan.

Carl var en lysande föreläsare. Det fanns ett tryck på att han skulle delta i grundutbildningen och därför höll han en kurs i speciella funktioner. Det var den kortaste kursen på grundutbildningen. Han hade skrivit en grundbok i numerisk analys men den var väldigt svår att begripa. Men nu höll Carl en kort kurs om ett kapitel i denna bok. Han berättade sakligt och tydligt om innehållet och det hela var alldeles kristallklart. När han satte dit det sista VSB (vilket skulle bevisas) var det nästan så man reste sig upp och applåderade! När jag senare jämförde mina anteckningar visade det sig att de var exakt likadana som i den besvärliga boken. Detta är fortfarande en av mina starkaste pedagogiska upplevelser.

BASIC-projektet

Avdelningsledaren, Berit, på ADB var djärv och kreativ och var inte rädd för att utmana. Vi ville gärna starta modern programmeringsundervisning i ett språk som hette BASIC och som var väldigt lätt att använda. Men datalogerna tyckte det var alldeles för enkelt och ville vi skulle

fortsätta med det knökiga Algol. Vi skrev först en ny kursplan för nybörjarkursen i programmering där det explicit framgick att BASIC var programspråket. Planen gick genom utan att någon sa något, man brukade inte lägga ner alltför mycket arbete på kursplanerna. Därefter gick Berit till institutionen för teletransmissionsteori (TTT) på Lunds tekniska högskola och frågade om vi kunde få hyra deras datorer för att köra BASIC. Det fick vi.

Med jämna mellanrum (tror det var en gång i kvartalet) skulle vi fylla i en blankett där vi anhöll om att få använda den centrala datacentralen (LDC) för vår undervisning i programmering. Det betraktades som en ren formalitet och man skulle skriva LDC som dator. Fast denna gång skrev vi att vi ville använda TTT:s datorer. Carl skrev på utan att läsa genom särskilt noga och så var vi igång. Vårt tilltag upptäcktes ganska snart och Carl kallade till sig Berit, men insåg att han hade ju själv godkänt det hela. Historien väckte en viss munterhet på universitetet och LDC fick snabbt ordna så vi kunde använda terminaler och köra BASIC.

1976 blev ADB en egen institution med Berit som prefekt. Detta firades med tårta, grön prinsesstårta om jag inte missminner mig. Förmodligen var det samtidigt som datalogi bildades. När vi nu var självständiga bestämde vi också att vi skulle starta forskarutbildning. Jag hade inte alls klart för mig vad detta innebar, men tyckte att det kunde bli kul. Så småningom insåg jag att man förväntades disputeras, men den insikten kom långt senare.

Att disputeras på 70-80-talet

I mitten av 70-talet såg vi oss på ADB som ett gäng kreativa, solidariska och entusiastiska medarbetare. Vi ställde upp för varandra, t.ex. nöjde vi oss med halvtidstjänster då det såg kärvt ut med resurserna. Vi var ett gäng halvtidsadjunkter.

Vid denna tid var jag inte alls klar över reglerna för forskarutbildning. Men på Lunds universitet hade man generella forskarutbildnings-rättigheter. Detta innebar i praktiken att vi måste hitta en professor som var villig att examinera och handleda. En sådan fanns, nämligen David. Jag var inte speciellt inblandad i uppläggningsen av forskarutbildningen, men uppfattade David som en underskriftsprofessor, dvs han skrev under vad vi bad honom skriva under. Det kan ha varit helt fel, men det var det intrycket jag fick.

Vi bjöd in en del externa föreläsare som berättade om sina favoritämnen. Bl a hade vi en kurs i systembeskrivningar, där vi gick genom olika sätt att beskriva system, från Lindgreens kartoffeldiagram till Jäderskogs systemmatris.

År 1978 fick vi ytterligare en professor i ADB nämligen Johan. Denne hade halva tjänsten i Stockholm och 25% på två andra universitet varav ett var Lunds universitet.

Vetenskapsteori och paradigmer

Det föll sig naturligt att börja forskarutbildningen med kurser i forskningsmetod och vetenskapsteori. Det fanns ett antal sådana på universitetet och jag vill här speciellt nämna två stycken:

1. Vetenskapsteori som gavs av filosofiska institutionen
2. Tre methodsynsätt som gavs av företagsekonomi

Den första kursen gavs av en f d skolkamrat till mig. Sista klassen i real-skolan delade vi bänk och hade mycket kul ihop. Den här gången hade han glömt att han skulle ha kurs, så någon gick och hämtade honom. Han kom, utan tillstymmelse till något manuskript och rev av en 2-timmars lysande föreläsning om positivismen.

Den andra kursen var en testkurs som två lärare på företagsekonomi ordnade för att testa en ny lärobok om tre methodsynsätt. Det blev en riktig ögonöppnare för mig och jag blev fenomenolog på kuppen.

På båda dessa kurser gick vi i samlad trupp men därefter gick jag på en del föreläsningar i sociologi och litteraturvetenskap som båda berikade mitt kunskande. Min utgångspunkt var nu klar:

Språket formar vår verklighet
Verkligheten formas av vårt språk

Jag illustrerade detta med en berättelse om hur man inte kan definiera begreppet "bord" så att den omfattar alla bord men utesluter alla icke-bord. Den blev med åren mycket användbar.

Kampen mot STU

Forskarutbildningen var på 70- och 80-talet helt annorlunda än idag. Några avlönade doktorandtjänster fanns inte utan allt skedde på fritiden.

Om man ville bedriva "riktig" forskning fick man söka pengar hos olika anslagsgivare. Den som hade mest pengar var STU (Styrelsen för Teknisk Utveckling) och följaktligen var det där vi sökte.

Men handläggaren där, Erik, visade sig vara mycket speciell. Han var kunnig i vetenskapsteori och övertygad positivist. Vi ville undersöka konsekvenserna för de som använde datorerna. Men Erik ansåg att detta inte var STU:s uppgift utan det skulle andra organisationer bekosta. Vi fick inga pengar.

Vid denna tid fanns det många intresseorganisationer inom datavärlden som skulle tillvarata olika intressenters önskemål. Vi samarbetade med en del av dem, t ex RDF (Riksdataförbundet) och AG Etik. Det fanns en individuell förening, SSI (Svenska samfundet för informationsbehandling) och dessa utgav en tidskrift "SSI:aren".

En dag fick jag en enkät från AG Etik där man frågade vem som bestämde vad som skulle forskas på i Sverige inom informationsbehandlingsområdet. Jag svarade mycket öppenhjärtigt att det var Erik på STU och jag gav ett antal exempel. Jag tog för givet att enkäten var anonym, men det var den inte! I nästa nummer av SSI:aren redovisades mina svar mycket prydligt med namn och allt!

Det väckte förstås stort uppseende och ett antal riksdagsmän reagerade. STU fick mer eller mindre order om att även finansiera forskning kring teknikens konsekvenser. Så vi fick pengar från STU till sist. Men någon mer kontakt med Erik hade vi inte. Han lämnade STU och många år senare fick jag höra att "han var mycket speciell".

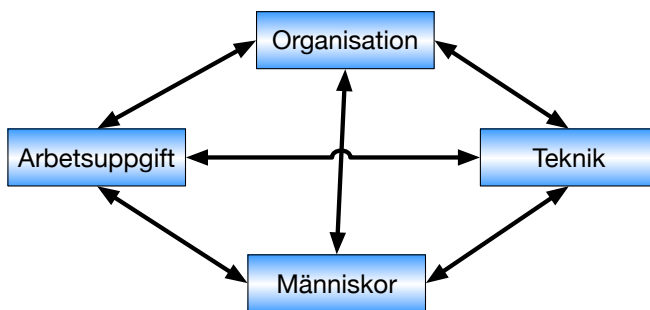
Konferensen i Pisa

21 dec 1978 dog min dåvarande svärfar som var från Italien. Det dök upp en släkting, som hette Mauro och som föreslog att jag skulle åka på en kurs i Pisa, Crest course, som skulle hållas påsken 1979. Jag fick medel till mig och min kompis och bästa vän, Filip, som var gammal konsult och ungefär dubbelt så gammal som jag. Men otroligt intelligent!

Vi åkte dit en vecka och det visade sig vara något av det bästa jag gjort. Det visade sig att man där samlat världens grädda när det gällde socio-teknik med Enid Mumford, Frank Land och Kristen Nygaard i spetsen. Flera andra forskare, som skulle bli framgångsrika var samlade där: Claudi Ciborra, Rudy Hirschheimer, Jaque Berleur etc. Både jag och Filip gjorde bra ifrån oss och jag bjöd omedelbart Enid Mumford till Lunds

universitet. Hon kom och introducerade socio-teknik till oss. Jag fick en del beröm för detta och ingen klandrade mig, vilket i ett senare perspektiv var märkligt.

Socio-teknik går i stort sett ut på att all teknik påverkar organisationen, människorna och arbetsuppgifterna. Ändrar man i en variabel påverkas alla de andra. Det brukar beskrivas i Leavitts diamanant (Leavitt & Bass, 1964).

Leavitts diamanant

Vägran att publicera

En viktig del av forskarutbildningen är att åka på konferenser och presentera paper. I min C-uppsats kom jag in på biblioteksvetenskap och upptäckte att de flesta paper inte citeras och alltså inte läses. Jag ansåg att hela systemet var sjukt och vägrade delta i vad som kallas "the publication race".

Det var speciellt en person, Gunilla, som kritiserade mig för att inte publicera. Hon hade ett fantastiskt biografiskt minne. Man kunde fråga henne om vad som helst (nästan) och hon kom direkt med minst tre referenser, talade om varför de hade olika uppfattningar och varför de ogillade varandra. Men frågade man vad hon själv tyckte fick man inget svar.

Granskningsprocessen kan ta lång tid, faktiskt upp till två år innan en accepterad artikel kommer ut. Man ska notera att granskarna får inget betalt, författaren får inget betalt, men vill jag läsa den publicerade artikeln kostar det 25-30 dollar. Vanligtvis läser forskarna artikeln via sitt universitetsbibliotek som får betala höga summor för att publicera de databaser som har dessa tidskrifter. Förlagen tjänar en förmögenhet på detta och det är pengar som hade kunnat användas i forskningen istället. Systemet har fått mycket kritik, främsta motiveringen var att forskningen finansieras med offentliga medel och bör därför vara offentligt tillgänglig. Det lanserades därför ett alternativ system som kallades Open Access, där forskarna gratis kunde ladda ner de publicerade artiklarna.

Istället fick författarna betala för att sin artikel publicerades. Summan varierade men var i regel kring 2-3 000 dollar. Tanken var att resten av processen skulle ske som tidigare. Men det blev något helt annat!

Den kritiska faktorn i processen var väntetiden. I många ämnen är ett två år gammalt forskningsresultat hopplöst föråldrat så ganska snart dök det upp Open Access tidskrifter där granskningsprocessen gick snabbt. Det fanns till och med garantier där tidskrifter utlovade max 6 veckor för granskning. Listan över granskare var ganska lång, men det var inga välkända forskare. Granskningen blev ganska summarisk, många gånger obefintlig, däremot inte fakturan. Men så fort författaren betalt blev artikel publicerad. Dessa tidskrifter kallar Beall för "predatory journals", ungefär "rovtidskrifter" (Beall, 2012). Det hela fick en del oväntade konsekvenser:

- En mängd dåliga undersökningar publicerades
- Forskare såg det som en genväg i "the publication race"
- Forskningens anseende och tillit riskerade att snabbt urholkas.

Hur kunde detta vara möjligt? Många universitet räknar publicering, oavsett var, som meriterande, bara den är granskad. Söker du en tjänst och har en publikationslista på 10 artiklar i välrenommerade tidskrifter och har en konkurrent som har 2 sådana artiklar och 150 artiklar i andra journaler, ja, det är ganska givet att din konkurrent får tjänsten, fastän de 150 artiklarna vid en vanlig granskningsprocess skulle bli avvisade.

Rovtidskrifter är väldigt vanliga. Omics international är det största förlaget som sysslar med denna verksamhet. På deras webbsida hävdar de att det har över 700 granskade tidskrifter. Namnen låter väldigt autentiska. Här är några exempel från området "Business and management":

- International Journal of Accounting Research
- International Journal of Economics & Management Sciences
- Journal of Defense Studies and Resource Management Hybrid
- Journal of Global Economics
- Journal of Hotel & Business Management
- Journal of Internet Banking and Commerce

Om vi ser på det första namnet och googlar på det får vi träffa på fem tidskrifter, varav två verkar vara seriösa då de finns på Scencedirect och Researchgate, som båda är etablerade och erkända databaser. Övriga

verkar vara rovtidskrifter. Det är alltså inte speciellt enkelt att avgöra om en tidskrift är seriös eller en rovtidskrift.

Beall har också lagt märke till ett egendomligt fenomen, nämligen att forskare som publicerat i rovtidskrifter är dessas starkaste försvarare (Beall, 2017). Han förklarar det med att de dels är glada för att få publicera, dels att de inte alls tycker att deras arbeten är av låg kvalitet. Ibland stämmer detta, men alltför ofta är det tvärtom. Rovtidskrifterna är det största hotet mot vetenskapen sedan inkquisitionen menar Beall (2017).

Enid Mumford och WG8.2

Efter Crest Course i Pisa kom Enid Mumford till Lunds universitet. Hon introducerade oss för socio-teknik i en användarorienterad form och det passade oss alldeles perfekt. Vi blev alla utom en socio-tekniker.

På den tiden skedde en livlig konferensverksamhet i IFIP:s regi. IFIP betyder International Federation for Information Processing är var ett organ instiftat av FN på 60-talet. Arbetet bedrevs i olika Technical Committees (TC) som i sin tur var uppdelade i working groups (WG). Det fanns två konkurrerande grupper inom WG 8, nämligen WG 8.1 som sysslade med formella aspekter vid systemutveckling och WG 8.2 som var hemvist för socioteknikerna.

1984 hände något intressant. Det utlystes ett kolloquium med titeln "Information systems – a doubtful science?". Det visade sig vara en uppgörelse med positivismen inom vårt område och vi var alla överens om att positivismen var ute. Resultatet blev en bok "Research methods in information systems". I denna bok har jag en artikel, nämligen den som Carl tidigare hade vägrat ta med i institutionens skriftserie.

Arbetsmiljöfonden

I mitten av 80-talet upptäckte vi en ny källa till forskningsanslag, nämligen Arbetsmiljöfonden. Handläggaren där, Harald, var en fantastisk människa. Han och jag blev personliga vänner och min dåvarande fru och jag fick låna hans lägenhet när vi besökte Stockholm. Men då jag slutade på Lunds universitet förlorade vi kontakten och han är numera avliden.

Men när vi fick ekonomiska medel för att bedriva den forskning vi ville och inte längre hade någon gemensam motståndare, började forskningsgruppens nedgång. De olika delgrupperna isolerade sig och var oroliga

för att några av de andra grupperna skulle komma först med samma resultat. Vi publicerade inte på internationella konferenser utan för olika möten, sammankomster, kurser och arbetsdokument och i avdelningens namn. Vi var vanligtvis en författare per artikel och de flesta av oss (inte jag!) bevakade noggrant sitt territorium och tillät inte någon annan att ens se sina artiklar! Stämningen blev nästan paranoid och jag slutade så fort jag hade tagit min doktorsexamen.

Varför blir en grupp närstående forskare plötsligt ovänner? En orsak kan vara andan vid Lunds universitet. Den var inte på något sätt uppmuntrande, tvärtom, den var extremt kritisk. Inte konstruktiv utan enbart nedgörande. Varje försök att sätta sig i rampljuset betraktades som en kränkning av universitetets anda. Du skulle vara ödmjuk och prata om små, obetydliga bidrag, även om verket låg på Nobelpristagarnas nivå. Vi var förstås inte i den klassen och alla gömde undan rapporterna så mycket som möjligt för att undvika massiv kritik. En annan orsak var Jantelagen, som hade ett fast grepp om alla på institutionen. Jantelagen är en fiktiv lag, formulerad av den dansk/norske författaren Aksel Sandemose (1934). I korthet står det: "Du ska inte tro att du är något! Gör dig inte märkvärdig! Tro inte du kan lära *mig* något!" Den inställningen var, och är kanske fortfarande, mycket vanlig på detta universitet. Konstruktiv kritik lyste med sin frånvaro. En tredje orsak kan vara att vi sökte ekonomiska medel från samma organisation. I en misstänksam och kritisk atmosfär kan resultatet bara bli ett: Forskningsgrupperna motverkade varandra.

Den stora tankestriden

I slutet av 70-talet och början av 80-talet rasade ett krig mellan olika vetenskapliga inriktningar, en tankestrid enligt Fleck (1935), vid Lunds universitet. Det var mellan positivister och interpretativister. Det fanns två slags positivister, dels de som utgick från Comte (1975) och dels de som utgick från Wienskolas logiska empirism (Carnap & Schilpp, 1963; Neurath m.fl., 1996; von Wright, 1943). För informatikens del var det den senare som gällde. Den huvudsakliga skillnaden mellan positivister och interpretativister var synen på verkligheten och idén om en enhetsvetenskap. Positivisterna trodde på en objektiv, av iakttagaren oberoende verklighet medan interpretativisterna såg den som en social konstruktion. Positivisterna ansåg att samma vetenskapliga metoder alltid kunde tillämpas i alla ämnen, medan interpretativisterna betonade sär egenheten hos varje vetenskap och menade att det fanns flera olika

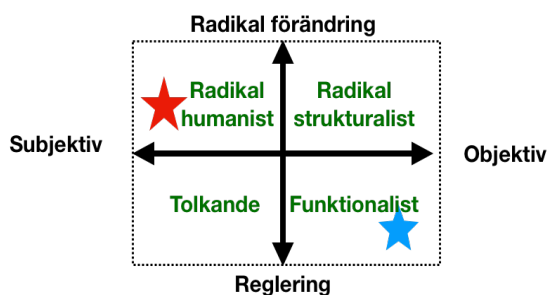
inriktningar som t.ex. hermeneutik, fenomenologi, existentialism, kritisk teori etc.

Jag blev interpretativist och baserade mig väldigt mycket på Berger & Luckmann (1968) men både Husserl, Heidegger och Gadamer (Berger m.fl., 1998; Gadamer & Hahn, 1997; Husserl, 1999; Rentsch, 2015) figurerade i mina referenser. Jag trodde starkt på en subjektiv världsbild, skapad och återskapad i en social interaktion. Berger & Luckmann (ibid) betonar objektiveringen men jag fastnade i den första delen om att verkligheten är olika för olika människor. Språket spelade en stor roll. Jag brukade som sagt säga: "Vårt språk formar vår verklighet och vår verklighet formar vårt språk". Ett exempel är de svenska samerna som inte har något ord för "snö". Istället har de flera olika ord som anger olika typer av snö. Samerna och jag kommer att se ett snöfält på mycket olika sätt. Jag trodde att denna idé kunde tillämpas mellan användare och utvecklare av ett datorbaserat informationssystem. De hade olika världsbilder och kommunicerade om samma ämnen men på mycket olika sätt. Här kan man inte använda positivism! Jag diskuterar detta i min avhandling (Flensburg, 1986). På ADB-institutionen på Lunds universitet var alla forskare, utom en, interpretativister och motsatte sig starkt det dominerande positivistiska forskningsparadigmet i Sverige och vid Lunds universitet. Följaktligen kämpade vi ständigt för vår existens och rätten att bedriva vår forskning.

Burell och Morgan (1989) har gjort en fyrfältstabell över olika paradigmer inom det sociologiska området. De citeras av flera framstående informatikforskare (Hirschheim & Klein, 1989) och kan ses som en beskrivning av fyra distinkt olika tankestilar. Den röda stjärnan i figuren markerar alla Lundaforskarnas, utom en, position men den blå stjärnan markerar den dominerande ADB-forskningen under 70- och 80-talen.

IRIS

Jag har tidigare sagt att jag medvetet undvek att publicera och att besöka konferenser. Det sista är inte riktigt sant, det startade år 1978 i Tampere i Finland en årlig konferens, som 1987 kom att kallas IRIS

Burell & Morgans bild över olika paradigmer

(Information Research In Scandinavia) med fokus på dels icke-positivism dels att diskutera bifogade artiklar ordentligt. 1981 besökte jag min första IRIS-konferens och hittade en intressant, engagerande, entusiastisk och icke-positivistisk grupp av forskare, där deltagarna faktiskt läste varandras artiklar och gav konstruktiv feedback. Jag träffade många fascinerande personer: Markku Nurminen, som var min rumskamrat; Pertti Järvinen, Pentti Kerola, Kalle Lyytinen och Juhani Iivari bland många andra. Efter det besökte jag cirka 25 andra IRIS-konferenser under årens lopp och jag är en av de tio mest aktiva deltagarna på dessa konferenser (Molka-Danielsen m.fl., 2007).

Jag uppskattade IRIS och dess format, även om det mesta fokuserade på att skriva artiklar för publicering i tidskrifter och andra internationella konferenser. Under åren skrev jag många IRIS-artiklar i olika ämnen. Jag arrangerade till och med IRIS 27 i samarbete med Högskolan i Halmstad. När SCIS (Scandinavian Conference in Information Systems) infördes (2010) var jag skeptisk och fruktade att den goda IRIS-andan skulle försvinna. Jag föreslog till och med att IRIS skulle läggas ner, men det accepterades inte. IRIS-andan rådde och jag tvingades officiellt be om ursäkt två år senare. Det gjorde jag gärna!

Undervisningen

Min undervisning på Lunds universitet var mycket uppskattad. Ett av de bästa omdömen jag någonsin fått kom från några studenter från andra svenska universitet som hade besökt studentorganisationen för systemvetenskapsprogrammet på detta universitet. De hade haft en fest och nästa dag, klockan 10, skulle de besöka min föreläsning i tredje terminens systemutvecklingskurs. En grupp trötta studenter kom in, satte sig längst bak i rummet, vilket var nästan fullt, eftersom det fanns cirka 50 andra studenter. Jag började föreläsa, märkte att ingen av dem somnade och några dagar senare läste jag en artikel i studentkårens tidskrift skriven av en av gäststudenterna. Han skrev ungefär så här: "Nästa dag var vi tvungna att besöka en föreläsning med Per Flensburg. Vi var ganska trötta när vi gick in och jag vet inte vad Per gjorde, men 2 timmar senare lämnade vi föreläsningen, uppiggade, entusiastiska och glada!" En månad efter att jag hade begärt avsked från universitetet fick jag ett samtal, som sade att jag hade utsetts till den bästa läraren där det året. Men jag hade redan lämnat universitetet och var inte intresserad av att komma tillbaka.

Typer på ADB

Jag har redan berättat om Anders och min uppfattning att han var intelligent, kreativ och initiativrik. Men han ville inte delta i forskarutbildningen utan gick över till en central anställning vid pedagogisk utvecklingsenheten på Lunds universitet. Vi träffades ganska sällan och då vi träffades berättade han fantasifullt om saker han upplevt eller påstod sig ha upplevt. Sista gången jag träffade honom gjorde han ett närmast patetiskt intryck när han försökte visa vilka fantastiska insatser han gjort på universitetet. Han verkade helt ha förlorat kontakten med verkligheten.

Gunilla hade ett hetsigt temperament. Hon blev ofta rasande, lämnade seminariet, slog i dörrarna och var fruktad av alla. Jag upptäckte att om jag använde ordet "faktorer" så brukade det i regel vara fel enligt Gunilla och då blev hon rasande och lämnade lokalen. Men hon var väldigt kunnig och otroligt beläst. Vid ett tillfälle satt jag i betygsnämnden på en avhandling som lades fram vid Lunds universitet. Det var en märklig avhandling, det fanns ingen problemformulering, inget metodavsnitt utan det var en diskussion kring förtroende och datasystem. Det var en alldeles utmärkt diskussion, men jag var tveksam. På slutseminariet var Gunilla närvarande, hon tog till orda och berättade om språkanalytiska undersökningar och hur hon personligen kämpat med sina demoner i dessa frågor. Stark bekännelse och avhandlingen blev godkänd.

Många år senare blev jag av Gunilla ombedd att vara opponent på en av hennes doktorander och hon berömde mig mycket både för opposition och för min presentation av avhandlingen.

Alla på ADB var interpretativister, dvs icke-positivister, utom en, Ingvar. Han hade ett förflutet inom arbetslivet, började på en av våra kvällskurser och var mycket kunnig. Dessutom var han trevlig, hade hög social kompetens och spottade inte i glaset. Det gjorde inte heller jag, så vi kom till en början väl överens. Jag kommer ihåg en gång då han svarat ovanligt bra på en skriftlig tentamen så att av 100 möjliga poäng fick han 105. Detta var han mycket stolt över.

Han och vår professor Johan spelade båda golf, var faktiskt mycket intresserade av det och givetvis väckte detta ont blod hos oss andra, speciellt som Ingvar gjorde stora och snabba framsteg i sin forskning, han var ju positivist precis som Johan och kom så att säga till ett dukat bord eftersom de forskade på ungefär samma saker. Vår initiala vänskap

byttes snabbt till fiendskap och vi stötte på varandra senare så jag utvecklar den delen mera då.

Jantelagen och paranoja

På Lunds universitet gällde Jantelagen. Jag skulle verkligen inte tro att jag skulle vara något, inte heller att jag kunde lära någon något! Och att överhuvudtaget inbilla sig att man kunde något var en dödssynd! Allra värsta dödssynden var att tala illa om universitet. Jag minns en gång i kafferummet när man satt och pratade om andra universitet och hur inskränkta och begränsade de var. Jag råkade då säga något i stil med att "Ja, vi i den här ankdammen..." och det tog fyr i helsicke! Att kalla Lunds universitet för en ankdamm var verkligen en dödssynd och man pratade inte med mig den närmsta veckan.

Jantelagen ledde till en ytterst kritisk inställning till allt och alla. Allt som presenterades, alla idéer, uppslag och projektförslag var inte värda ett ruttet lingon, knappt ens värt att öda några kommentarer på. Detta var förödande för arbetsmiljön och det sista året jag jobbade där undvek jag kontakter med de flesta av medarbetarna. Mitt arbetsrum låg mitt emot toaletten och då jag behövde gå dit öppnade jag försiktigt dörren, tittade åt bägge hållen i korridoren och var den tom smet jag snabbt över den och in på toa.

Hur blev det så här? Hur kunde denna glada, entusiastiska och solidariska grupp bli sura, griniga, motarbetande och allmänt otrevliga? Jag tror att förklaringen är tvåfaldig: Dels hade vi inte längre några yttre fiender som hotade vår existens, dels var det tre kvinnor som absolut inte drog jämnt utan hela tiden baktalade varandra och kom med diverse beskyllningar, även på det privata planet. Egentligen mest där. De gick under den elaka benämningen: De tre paranoida kärringarna. Två av dem är döda nu och man ska inte tala illa om dem. Allt de gjorde var för institutionens bästa, inte för egen personlig vinning.

Vi hade forskningsmedel, vi hade fått en egen professor och flera av oss började närma sig disputationen. Det fanns egentligen ingen grund till osämja, men all den energi vi använt tidigare för att kämpa till oss anslag och rättigheter vändes nu inåt och ett fruktansvärt revirbevakande tog vid. På grund av all kritik var man inte villig att ge några seminarier. Råkade man då nämna något som en kollega sagt för 5 år sedan beskylldes man för att ha stulit hela dennes livsverk. En av oss hade under en period varit intresserad av lärande i systemutveckling och när då en

yngre kollega råkade nämna dessa två ord i samma mening utan att ge referens till den äldre kollegan så blev denne fruktansvärt upprörd.

Denna dåliga stämning smittade av sig även på de studerande. Den systemvetenskapliga studentföreningen var mycket aktiv och drev ett aktivt diskussionsforum på nätet, där även lärarna var välkomna. Jag var en av de flitigaste där och var som antytts tidigare både omtyckt och duktig. Det var undervisningen och umgänget med de studerande som höll mig uppe och gjorde det möjligt att avsluta min avhandling.

Handelshøjskolen i København

En av de mera välkända forskarna inom det sociotekniska området jobbade i Köpenhamn och vi träffades ganska ofta. Han höll ibland forskarkurser eller seminarier hos oss. På våren 1986 utlyste man en lektortjänst på hans institution och han undrade om jag ville söka. Det kunde jag tänka mig om han opponerade på min avhandling och så blev det. Jag fick jobbet, han opponerade och avhandlingen blev godkänd. Det var den första i Skandinavien inom området användarutvecklade informationssystem, något jag noterade först 20 år senare!

Arbetsplatsen

I Köpenhamn blev jag väl mottagen och mötte en helt annan miljö än i Lund. En av de första dagarna jag var på jobbet var det möte med institutionsrådet. Det var det högsta organet på institutionen och alla var med. En av deltagarna fyllde år och gav en gammeldansk. Det tillgår så att en flaska Gammeldansk och små snapsglas i plast skickas runt bordet och alla förser sig. Så skålar man för födelsedagsbarnet, dricker sedan i egen takt det som är kvar och så går flaskan ett varv till. Med min bigotta svenska inställning till alkohol på arbetsplatsen var detta mycket märkligt. Jag hade också hört berättelser om supande på arbetsplatserna i Danmark, men på Handelshøjskolen förkom det inte. Den ende som tog en öl till lunchen var jag, de andra skylldes på att de skulle arbeta på eftermiddagen. Jag skylldes på att jag var svensk och inte kunde få tag i dessa underbara drycker därhemma utan måste passa på när tillfälle gavs. Jag fick många gliringar för det.

Det fanns två personalkategorier: Videnskabelig Personal (VIP) och Teknisk-Administrativ Personal (TAP). TAP:erna var alltså sekreterarna. Det fanns tre stycken, jämfört med Lund där det bara fanns en. Det var en mycket tydlig hierarki. Mina danska kolleger såg TAP:erne som tjänare

som skulle utföra deras befallningar på stört! Jag bad alltid snällt om hjälp och förklarade varför jag inte kunde göra det själv just då. Det var inget jag tänkte speciellt på men vid en julefrokost tackade en av sekreterarna mig för mitt sätt att vara. Hon var inte helt nykter, det är man inte på danska julefrokoster, men jag insåg då två saker: 1) Jag hade den bästa servicen från TAP:erne av alla VIP:erna och mina kolleger fattade inte varför. Jag ställde en gång till med skandal då jag och en sekreterare bytte jobb. Jag layoutade ett antal dokument på en Mac, vilket jag var bättre på och hon granskade och korrigerade min danska i ett dokument jag skrivit. En typisk win-win situation men det bröt ju mot alla regler! Jag förlorade en hel del aktning och prestige på det.

Jantelagens motsats

Danmark är Jantelagens hemland och man skulle kunna tänka sig att den var värre där än i Lund. Men så var inte fallet. Ett exempel: Om jag presenterade en kursplan på Lunds universitet så möttes den av massiv kritik: "Så kan du inte skriva!", "En kursplan kan inte se ut på det viset!", "Den boken kan du inte använda!" etc. Men när jag visade min första kursplan i Köpenhamn för en kollega så fick jag kommentaren: "Det här ser riktigt spännande ut! Den kursen skulle du kunna ha på program A och program B. Men kanske skulle du byta den där boken, den är lite gammal!" Och så jag fick två förslag på andra böcker.

Exemplet är inte det enda, det var väldigt lite kritik och den som gavs var konstruktiv. Vet inte om det berodde på de speciella personerna eller om det var en allmän inställning på Handelshøjskolen. Jag lutar mest åt det andra alternativet för jag såg aldrig någon så förgörande kritik som gavs i Lund. Men jag var vid den tiden inte speciellt uppmärksam på fenomenet så jag kan ha förbisett saken.

Pendlande och isvinter

Jag bodde i Lund och jobbade i Köpenhamn vid en tid då det inte fanns någon bro. Det tog mig ca 2,5 timmar dörr till dörr enkel väg att ta mig till min arbetsplats. Lika lång tid hem. Det blev alltså ganska korta arbetsdagar (ca 10 till 16). Men jag behövde bara vara på jobbet tre dagar i veckan. Det var aldrig någon som sa något illa om det. Jag använde fem transportmedel på resan:

- Cykel från mitt hem till Lunds station, 3 km
- Pendeltåg från Lund till Malmö

- Promenad från stationen i Malmö till båten, 500 m
- Båtresa över sundet, 45 min
- Cykel i Köpenhamn till arbetet: 5 km

Samma väg fast tvärtom för att ta mig hem. I Lund bodde jag dessutom ca 50 m högre över havet än vad stationen var. Så hemresan blev lite jobbig, men fördelen var att jag höll vikten.

Vi var ett gäng akademiker, ca 5 personer, som jobbade i Köpenhamn och bodde i Lund så vi lärde känna varandra ganska snart. Det fanns dessutom ett antal "vanliga" arbetare och så fanns det en handfull danskar som bodde i Malmö men jobbade i Köpenhamn. Man märkte dem genast på båten eftersom de alltid satt ihop och "hyggade sig". Detta är en egenskap alla danskar har: Man kan sitta samman med vem som helst annan dansk och ha det väldigt trevligt. Man dricker gärna öl, men det är inte nödvändigt. Men det är bara danskar som släpps in.

De två första vintrarna 86/87 och 87/88 var isvintrar. Det innebar att sundet var isbelagt och den vanliga båten, som var en flygbåt, kunde inte köra. Så vi fick ta den stora färjan mellan Limhamn och Dragør och bli bussade mellan färjelägena på bägge sidorna. Det gjorde att restiden blev mycket längre, jag tror ca 4 timmar. Resan över sundet med färjan tog i vanliga fall ca 1 timme, men nu hade man en speciell vintertidtabell så det tog 1,5 tim.

En dag tog hemresan väldigt lång tid, Färjan kom till Limhamn, 1 meter från kajen. Då gick det inte längre, utan vi måste åka tillbaka till Dragør. Därifrån åka buss till Helsingør, ta färjan till Helsingborg och sedan åka buss till Limhamn. I fortsättningen tog jag bilen till Helsingborg och åkte över Helsingør till Köpenhamn med tåg. Under denna tid hade jag undervisning på kvällen och jag behövde inte åka över mer än två gånger per vecka. Men ingen av mina kolleger klagade!

Att vara svensk i Danmark

Många tror att Danmark och Sverige är ungefär lika i kulturellt avseende men intet kan vara mer felaktigt! Vi svenskar tror att det finns mycket mindre regler i Danmark än i Sverige, Men det är fel, det finns massor av regler i Danmark, men det är dels annorlunda regler dels är de icke uttalade men icke desto mindre oeftergivliga! Vi svenskar märker inte detta och förstår inte när vi bryter mot reglerna. Det gör att förhållandet mellan svenskar och danskar kan bli ansträngt. Det fanns en bar i

närheten av Havnegade där svenskar inte var välkomna. Jag visste inte det och gick för att få en öl en dag då jag hade gott om tid. Killen bakom baren frågade: "Er di svensk?" och då jag sa ja pekade han på dörren och skrek: "Ud! Ud!" Så det blev ingen öl där!

I Danmark pratar man mycket om den danska ironin. Vi svenskar märker inte den dubbla innebörden utan tror att allt är positivt. Men har man förstått att mycket är ironiskt så blir man osäker: Menar personen vad vederbörande säger eller är det ironi? Om de tilltalar mig som svensk är det förmodligen inte ironi, men i en blandad kommunikation kan det bli besvärligt. På det hela taget var det ett positivt mottagande, jag var ett udda inslag men accepterades. Det hände till och med att jag och någon av mina kolleger gick ut och drack en öl efter jobbet. Jag var också hemma hos ett par av dem, tror till och med att jag övernattade. Men så var det undervisningen och forskningen...

Undervisa och forska

I Lund var jag en duktig lärare och fick toppbetyg i alla kursvärderingar. Men i Köpenhamn fick jag inte mer än medelbetyg. Det berodde på att jag pratade svenska. Det var ett medvetet val eftersom jag trodde de studerande bara skulle höra mina misstag. Det var så jag reagerade när mina kolleger försökte prata svenska. Jag hörde bara felaktiga ord, felaktig betoning och konstig ordföljd och bad mina kolleger att inte försöka prata svenska. Jag försökte ibland skriva på danska, men då fick jag frågan: "Vilket språk skriver på?"

Man förväntades också forska och skriva artiklar till tidskrifter eller konferenser. Att bedriva forskning var inte lätt, för jag bodde i Sverige och kunde inte söka pengar i Danmark och då jag jobbade i Danmark kunde jag inte söka forskningsmedel i Sverige. Dessutom krävde vår prefekt att vi alla skulle publicera minst en artikel i en tidskrift eller på en konferens. Eftersom jag valt att inte delta i publiceringsracet ställde detta till problem för mig. Men jag kom med som fjärde namn på ett paper till en konferens. Jag fattade dock aldrig vad artikeln handlade om och huvudförfattaren var engelsman och skrev en mycket avancerad engelska. Senare använde jag artikeln som exempel på obegripliga forskningspaper.

Introducera Apple

På Handelshøjskolen hade man infört en gemensam datorpolicy. Detta var i slutet på 80-talet och internet hade inte riktigt börjat användas.

Tanken var att alla datorer skulle ha samma program så man kunde använda vilken som helst dator. Man hade valt en speciell HP-dator med Windows 3,3 som operativsystem och Wordperfect som ordbehandlingsprogram. Det fanns dock några, bland dem jag, som ville ha Macar istället. Den tidigare nämnda socio-tekniska forskaren var också en av dem och han hade ett visst inflytande. Jag blev medlem i något som hette EDB-udvalget och som skulle utforma IT-strategin för Handelshøjskolen. Där propagerade jag starkt för att man även skulle tillåta Macar. Jag blev också Apples kontaktperson och blev bjuden till en Apple-konferens i Paris 1990.

Vi fick på prov inköpa ett par Macar till institutionen på villkor att vi inte under några förhållanden belastade IT-supporten. Det gick vi med på och antalet Macanvändare ökade ganska snabbt. Alla Macar hade vid den tiden ett inbyggt nätverk och vi insåg vitsen med att bygga samman alla Macar. Så jag tog med ett långt betongborr och bormaskin hemifrån och en kväll drog jag och kollega kablar mellan alla Macar. Efter några år var Apple lika accepterat som HP.

Belöningsystemet

Undervisningen var organiserad i olika studier (motsvarande svenska program) som kunde gå både dagtid och kvällstid. Det studiet jag undervisade på var ett kvällsstudium. Resurstilldelningen var dock något märklig. Som VIP hade jag betalt för fyra vanliga timmar för varje timme jag konfronterades med studerande. Tentarättning och dylikt ersattes med fasta timsatser. Jag var skyldig att förbruka 1700 timmar per år, men måste själv se till så att de blev förbrukade. Hade jag underskott fick jag göra fler timmar nästa år, hade jag överskott kunde jag ta ut det i timmar nästa år eller så fick det i extra lön. Förutom VIP fanns det också eksterna lektorer som i princip var lika kompetenta som en vanlig lektor, men var inte fast anställda. Till sist fanns det undervisningsassistenter (UA) som vanligtvis var anställda på företag och extraknäckte som lärare på kvällstid. En ekstern lektor fick 3 tim för varje konfrontationstimme och en UA fick 2 tim.

Budgeten för studiet gavs i form av timmar, inte kronor, och då man fick ut betydligt fler timmar med UA:er än med fast anställda VIP så bedrevs förstås merparten av undervisningen av dessa. Det medförde att Handelshøjskolen måste betala en massa pengar till UA:erna och att

VIP:erne fick stort underskott i sin undervisning. Men det var deras eget ansvar att avveckla detta.

Uppror

Jag kommer inte ihåg riktigt när, men efter några år fick vi ny prefekt eller "bestyrer", som det heter på danska. Han hette Ludvig, kom utifrån, var datalog och sysslade med användargränssnitt. Som ledare försökte han vara auktoritär, men fick inte den respekt som krävdes. Av någon för mig okänd anledning fanns en grupp personer som han tydligen hade ett speciellt horn i sidan till. Bland dem var jag. Ludvig och jag kom inte speciellt väl överens. Vi tillhörde olika vetenskapliga paradigmer och Ludvig ansåg som många andra att det fanns en enhetsvetenskap. Men det var speciellt en annan kollega, Martin, som han gick hårt åt. Martin hade ett tämligen stort underskott i sin tjänst och Ludvig ville att han skulle jobba undan det. Samma sak gällde några andra medarbetare. Det blev uppror på institutionen och det bildades två grupper. En extern konsult tillkallades och vi hade ett möte på ett hotell utanför Köpenhamn. Jag vet inte hur medvetet det var, men hotellet hette "Samklang" och var speciellt riktat mot musikevenemang. Det blev ingen förändring efter detta, annat än att den utpekade gruppens sammanhållning blev starkare. Men ganska snart därefter lämnade jag Handelshøjskolen i København. Mac var nu etablerad som officiell dator bredvid PC och det fanns egentligen inget mer kul för mig att göra.

Växjö högskola och universitet

Jag hade träffat en person, Niklas, från Växjö högskola tidigare och även varit där och gästföreläst. Under en konferens träffade jag honom och han sa att de hade en lektorstjänst ledig och undrade om jag hade en tänkbar kandidat. Det hade jag inte då, men något år senare tog jag kontakt och anmälde mig själv. Jag sökte tjänsten, fick den men då jag ville ha samma lön som i Köpenhamn så blev det stopp. Men om jag hade varit docent kom saken i ett annat läge. Jag ansökte då om en oavlönad docenttjänst i Lund och blev förklarad kompetent. Så ht 1996 började jag mitt jobb i Växjö.

Här upptäckte jag att min värste fiende från Lund, nämligen Ingvar, var anställd som gästprofessor (eller något i den stilen) på högskolan. Man hade delat upp informatikämnet i två ämnen: Informationsvetenskap som leddes av Ingvar som hade tre doktorander och Verksamhetsorien-

terade informationssystem som leddes av mig och där det fanns fem adjunkter. Därutöver fanns datalogi med ungefär lika många anställda och matematik med något fler anställda. Det fanns statistik med två anställda och ett märkligt ämne som hete teroteknologi som så småningom blev systemekonomi, närmast svarande mot industriell ekonomi. Här fanns två personer, varav en var en professor från England.

Jag var således den mest kompetente inom mitt ämne och förväntades starta en magisterutbildning. Alla personerna hade sin specialitet så vi gjorde ett program baserat på ett antal tänkande-kurser: Systemtänkande, objekt-tänkande, säkerhetstänkande och strategiskt tänkande. Jag ansvarade för hela programmet, systemtänkande och metod- och examensarbete. Det blev väldigt mycket undervisning. Den person som var studierektor då jag började hade en tydligt uttalad policy: Minsta möjliga insats. Jag insåg att om jag skulle få genom mina idéer så var det lika bra att jag blev studierektor och så blev det. Fast bara några år, sedan hände andra saker.

Vår institution tillhörde naturvetenskapliga/tekniska området men Växjö högskolas styrka låg inom det samhällsvetenskapliga området. Det var mycket bråk om storleken på studentpengen då pengar togs från naturvetenskap/teknik för att förstärka de andra ämnena. Så gör man för övrigt överallt, så det var inget märkligt. Men det väckte mycket ont blod och många protester och en del av dessa protester fördes i massmedia, speciellt då i den lokala tidningen.

Vid den lokala tidningen, Smålandsposten, fästes stor vikt. Jag brukade säga att Växjö högskola styrdes av Gud fader, Smålandsposten och sedan högskolelagen. Tidningen var i regel väldigt kritisk till högskolan och tog alla tillfällen i akt att kritisera. Detta var faktiskt ganska märkligt, för i Växjö kommun var man väldigt stolt över sin högskola. Jag blev ganska omgående invald i högskolestyrelsen och där fanns även politiker med hög position. Det märktes att man var mycket stolt över sin högskola och än stoltare blev man då högskolan blev universitet. I Lund var det i stort sett vattentäta skott mellan universitet och stad. Jag var under några år politiskt aktiv där och förundrades över detta.

Möta gamla antagonister

I Växjö var det mycken kamp om resurser och med två informatikämnen blev det förstås än värre. Prefekten på institutionen var datalog och de konkurrerade delvis om samma studenter som informatik. När jag

började i Växjö var det en högskola med ambitioner att bli universitet och Ingvar var vid denna tid professor medan jag bara var docent. Självfallet ville inte prefekten göra sig av med en professor även om denne var väldigt dyr, t ex hade han guldkort på SJ som löneförmån. Ingvars tjänst var bara 25% och han hade flera sådana tjänster på olika universitet och högskolor. Det berodde på att ingen egentligen ville ha honom. Det gick en historia om hans första jobb, som var en skraddarsydd tjänst vid en annan högskola. Han lär ha kommit dit, gjord sig hemmastadd och sagt att "så här ska vi göra och det bestämmer jag för jag är professor!" Han hade ett kontrakt på 6 år och det blev uppsagt dagen efter. Men jag vet inte om det stämmer.

Hans kontrakt var på väg att gå ut i Växjö och sades det inte upp ett år innan så skulle det automatiskt förnyas. Jag vet inte om det blev uppsagt eller inte men han syntes mindre ofta och då för att handleda sina doktorander, som själva körde sina kurser. År 2002 precis innan jag skulle hålla min provföreläsning som professor fick jag veta att han hade dött av en galopperande leukemi. Problemen löste sig därmed men på ett väldigt tråkigt sätt.

Tvärvetenskap

Det tog lite mer än en timme att åka tåg mellan Lund där jag bodde och Växjö så det var ganska många som pendlade mellan dem. Man fick byta tåg i Alvesta och på tåget mellan Alvesta och Växjö, som tog ungefär en kvart, umgicks vi, pratade och kläckte idéer. Jag brukade säga att detta tåg var Växjös mest tvärvetenskapliga miljö. Här smiddes många planer över ämnesgränserna, men ganska få realiserades.

I matsalen brukade jag alltid sätta mig samman med personer från andra institutioner för att dels lära känna dem, dels se om det fanns möjligheter till samarbete. Men det samarbete som de facto uppkom var med institutioner inom mat/nat och teknik.

Att bli studierektor

Som jag sagt tidigare blev jag ganska tidigt studierektor för informatik. Uppgiften bestod i huvudsak av att lägga tjänstefördelning och schema. Tjänstefördelningen var ganska enkel, jag införde olika nyckeltal. T ex, en 7,5 hp kurs utan labbar gav 200 tim. Tanken var att läraren på heltid skulle ägna sig åt denna kurs. I schemalaggningsen ingick att boka lokaler med hjälp av administrationen. Enstaka lokaler kunde man boka själv

och lite olika summor debiterades beroende på storlek och utrustning. Det gjordes inga förändringar i pågående program så jag gjorde schema för 3 år framåt och lämnade in det. Men det uppskattade inte administrationen.

Som studierektor förväntades jag författa texter till katalogen över kurser. Främst skulle jag berätta om vår fantastiska utbildning och allt fantastiskt man kunde bli om man gick vårt program. Texterna skulle skrivas på ett speciellt språk, som jag kallade katalogiska och som jag vägrade använda. Det blev bråk med centrala administrationen och jag fick ett antal forskningsprojekt, så jag avgick som studierektor. Jobbet togs över av en kollega till mig och det blev lyckat. Min sejour som studierektor blev ganska kort, jag tror tre år, men den medförde inte några speciella problem. Jag var den högst kvalificerade inom ämnet så det var ganska naturligt att jag därför blev studierektor, men kanske något märkligt att jag kunde avgå utan större problem eller kritik.

Undervisning

Innan jag blev anställd fick jag möjlighet att följa med på en resa till Prag med hela institutionen. En mycket bra introduktion för jag lärde känna många av medlemmarna och speciellt de som hade inflytande och bestämde. Jag och mina kolleger hade ett improviserat möte i en hotellfoajé där vi skissade på ett nytt magisterprogram. Temat var olika sorters tänkande och var och en av oss hade en särskilt tänkande-kurs: strategiskt tänkande, objekt-tänkande, systemtänkande och säkerhetstänkande. Dessutom skulle vi ha en kurs om aktuella problem men det namnet hade vår konkurrent redan tagit så det fick bli gamla problem istället. Titeln blev klassiska problem och med moderna termer kan man säga att vi gjorde en wiki över några av informatikens klassiska böcker. Den finns kvar och fungerar i stor utsträckning.

Jag gillade att undervisa och ägnade en stor del av min tjänst till undervisning. Bl.a. hade jag hand om den vetenskapliga metodkursen och handledning och examination av samtliga uppsatser. Det var ca 15 stycken varje år. Det blev väldigt stressigt och ett par gånger var jag nära att gå in i väggen. Jag kommer ihåg att jag en gång var ute och körde bil och skulle svänga. Jag var tvungen att tänka genom precis hur man gör: "svänga.. Ja, där är ratten och den ska jag vrida på och då fattar jag här och här och rör sedan armarna så där..."

En tidning som hette Moderna Tider gjorde varje år en ranking av högskolor och universitet baserat på vad de studerande tyckte. Ett år blev Växjö rankad sist och de studerande hävdade att det var motsättningar och bråk mellan lärarna. Detta var en bild varken jag eller mina kolleger kände igen oss i. Men prefekten ordnade med en konsult från Previa som skulle personalutveckla oss. Vi fick alla genomgå ett personlighetstest enligt Briggs & Meyer. Jag upptäckte då att jag fattar beslut uteslutande baserat på intuition och inte ett spår rationalitet. Men inte ändrade detta på våra relationer, vi bråkade lika lite efter som före.

Man kan spekulera över hur denna min inställning till beslutsfattande påverkade min syn på forskning. Den är helt i överensstämmelse med min uppfattning om verkligheten som subjektiv, skapad och ständigt återskapad i en social interaktion. Att verkligheten skulle vara rationell och objektiv ingick inte i min världsbild, den subjektiva verkligheten var intuitivt helt korrekt men förändringsbar. Den verklighet vi sysslade med i informatikämnet var en social verklighet, också detta var helt uppenbart för mig. En arbetsbeskrivning är inte objektiv, den tolkas av både arbetsgivare och arbetstagare och själva arbetet innehåller många element av tyst kunskap och yrkesskicklighet. En naturvetare kan tycka att detta bara är flum, men jag hade svårt för att acceptera det. Först på senare år har jag en mer öppen inställning.

De studerande uppskattade mig mycket och jag fick mycket bra kursvärderingar. Jag lade ner mycken tid på undervisningen, både förberedelser och på handledning. Då jag dessutom satt i styrelsen för högskolan, i utbildningsnämnden på högskolan och hade ett antal omfattande forskningsprojekt blev familjelivet lidande. Dessutom drabbades min yngsta dotter av anorexi 2004 och den skvård hon fick gjorde henne bara sämre. Så det var inte konstigt att min dåvarande fru den 20 jan 2005 förklarade att hon ville skiljas. Jag flyttade hemifrån till ett ställe närmare jobbet. Det gjorde att jag vid ett par tillfällen hade party hemma hos mig med mina studenter. Jag hade till och med förmånen att vid en studentafton hålla föredrag om universitetens uppkomst. Trots att det dracks en del öl var det inga problem med uppmärksamheten. Den sista kursen jag hade innan jag slutade var en etikkurs och då en av de studerande fick rest blev han jätteglad och utbrast: "Hurra, kursen är inte slut!"

Forskning

Strax efter det att jag börjat i Växjö kom prefekten med ett papper till mig och sa att han fått det från en person från skogsavdelningen på tekniska institutionen. Han trodde inte det var något men jag kunde ju titta på det. Det handlade om att skriva en ansökan till KK-stiftelsen. Det handlade om att göra en webbplats för skogsägare som där skulle kunna få information om skogen. På den tiden var internet alldeles nytt och det fanns inga sökmotorer och bara enkel html. Vi sökte 4 miljoner och fick 6 milj. Det var precis då KK-stiftelsen blev mer statsstyrd än tidigare. Efter ett år hade vi Sveriges mest omfattande skogswebb och en person jobbade halvtid med att uppdatera den. Detta gick ju inte i längden och mitt förslag att vi skulle skapa en sök-bot som skulle förse vår portal med skogsinformation. Den var strukturerad på ett sätt som jag senare skulle kalla ontologi och definierade en terminologi som beskrev skog och därmed sammanhängande fenomen. Men min idé fick inget gehör och projektet tog slut. Jag lärde känna en del intressanta personer och vi hade väldigt kul under projektet. Bl.a. åkte vi till Milano och besökte den berömda designskolan Domus Technica där.

Nästa forskningsprojekt initierades av en samarbetsorganisation mellan universitet och näringsliv, Videum. Det kallades Viggen av någon anledning som jag inte kommer ihåg. Fokus i projektet var hur man flyttar information från ett system till ett annat med bibehållen mening, *mapping* kallades det. Det förutsatte att man hade kunskap om vad termerna betydde; att det fanns vad vi kallar ontologi. Det innebar helt enkelt att alla parter var överens om vad termerna i databasen betydde. Ett exempel jag stött på tidigare var begreppet "order" som på ett visst företag kunde betyda "offertförfrågan", "avropsorder" eller "beställning". De behandlades olika och medarbetarna visste hela tiden vilken typ av order det var fast de kallades bara för "order". Detta var en viktig och helt ny upptäckt jag gjorde. De studerande var också involverade och vi mappade av hjärtans lust. Jag kom underfund med att detta var det viktigaste problemet i näringslivet men det var helt okänt inom akademien och utbildningen. I projektet utvecklade vi tillsammans en kurs i hur man konstruerar och använder en ontologi. Detta blev centralt i min kommande undervisning.

Ledningen i Växjö uppmuntrade oss alla att söka externa forskningsmedel. Vi hade nämligen ganska lite externa forskningsmedel och ledningen (till vilken jag faktiskt hörde eftersom jag satt i styrelsen och även

i utbildningsnämnden) strävade efter att högskolan skulle bli ett fullfjädrat universitet och då behövdes mer externa forskningsmedel. Det finaste man kunde få var EU-projekt. En av mina doktorander, Viktor, kom från Österrike och hade ett stort kontaktnät där. En av hans kompisar där jobbade på en firma vars affärsidé av att söka och leda EU-projekt där universitet och näringsliv samarbetade. Han erbjöd min doktorand att vara med och följaktligen halkade jag också in i projektet. Det handlade om hur man automatiskt genererar arbetsflöde över ett multinationellt nätverk av tillverkare av bilkomponenter. Jag blev ledare för ett delprojekt som skulle ta fram metoder för hur man tar fram ontologin för arbetsflödet. Det innebar helt enkelt att alla måste mena samma sak med samma term. Det var inte alldeles enkelt eftersom alla hade sina egna mer eller mindre skräddarsydda system, där ontologi var ett okänt begrepp.

Att bli universitet

Mot slutet av 90-talet ändrades Sveriges regler för vilka lärosäten som kan bli universitet och vi ansåg att Växjö högskola hade stora utsikter att bli universitet. En grupp inom förvaltningen utarbetade en ansökan och vi samlade in massor av information för att visa hur breda och djupa vi var. Det kom en bedömargrupp som skulle bilda sig en uppfattning om vår kapacitet och de verkade väldigt positiva. Döm om vår förvåning då deras yttrande kom och vi blev underkända!

Men Carl Tham som då var utbildningsminister, brydde sig emellertid inte om professorerna i utvärderingsgruppen och godkände ansökan. Växjö högskola blev universitet ht 1999 tillsammans med två andra.

Nu vidtog en febril aktivitet. Vi bildade en fakultetsnämnd i vilken jag blev medlem. Vi utformade regler och processer och var väldigt ängsliga för att vi skulle göra fel. Mantrat var. "Vi är ett nytt lärosäte och har ögonen på oss. Vi får inte göra fel!" Det gick så långt att man ville ha extern evaluering för att tillsätta ett adjunktvikariat. Till all lycka gick det förslaget inte genom.

Sedan skulle de olika ämnena få forskarutbildningstillstånd. Man ansåg nämligen det behövdes 2-3 professorer eller docenter och 10-15 doktorander eller aktiva forskare för att bedriva forskning. Det tyckte jag var alldeles orimligt, på Lunds universitet hade vi ju själva bestämt utan inblandning av någon fakultetsnämnd. Fast det skedde kanske utan att jag kände till det. Om ett ämne i Växjö inte hade tillräcklig kapacitet kunde

man slå ihop sig med ett annat liknande. Vi hade ett ämne som hette systemekonomi, motsvarande industriell ekonomi på andra universitet. Det påminde om informatik och hade en professor och en docent, så vi slog oss ihop och fick forskarutbildningsrättigheter. Fast jag hörde rykten "Fattar inte hur ni bar er åt!"

På institutionen bildades ett organ, FÄK (ForskarÄmnesKollegium), som skulle vara ett styrande organ för de ämnen som hade forskarutbildning på aktuell institution. På min institution var det matematik, datalogi och informatik. Systemekonomi var på en annan institution, men jag kommer inte ihåg hur vi hanterade det. Jag och ledaren där, Oskar, som inte var professor och jag kom utmärkt väl överens och hade inga problem att samarbeta.

Detta hände ungefär samtidigt som projekt Viggen var i full gång. Vi hade massor av sökande till våra utbildningar men fick bara ta in 30 stycken. Detta tyckte jag var helt snurrigt för Växjö universitet som helhet hade brist på studenter. Däremot fick datalogi högre tilldelning, fast man inte hade lika många sökande som informatik. Det antydde att detta berodde på att de ledande personerna inom datalogi hade varit med stort sett sedan högskolan grundades och ingick i ett informellt nätverk. Jag kände mig motarbetad.

Till vår forskarutbildning kom ytterligare ett ämne att höra, nämligen medieteknik, Där hade man anställt en ny medarbetare, Petter, som var disputerad och vi fann varandra direkt. Vi bildade en egen forskargrupp, Celekt, och började rekrytera doktorander. Bland dem var Viktor. Vår forskargrupp hade eget namn, egen logga och egen lokal. Det sistnämnda var egentligen ett mötesrum som låg lite avsidet och sällan användes. Detta var mycket ovanligt i Växjö.

Videum var precis som alla liknande organisationer tämligen framgångsrik och de byggde två hus som hade en fantastisk design. Se bild ovan. De var tre våningar höga och helt byggda av trä. Våningarna blev bredare och bredare ju högre upp man kom och de bars av kraftiga röda balkar i 45° vinkel. De såg ut som en båt och kallades därför för båthusen. Vår forskargrupp kunde under något års tid hyra en våning där. Det var mobila arbetsplatser och man fick inte sitta på samma ställe två dagar i rad. Det fanns också en del företag som hade arbetsplatser där och tanken var att vi spontant kunde hjälpas åt. Det hände faktiskt ganska många gånger, jag vill minnas att ett par kurser kom till på det viset.

Bli professor

Jag hade egentligen inte haft några tankar på att göra en akademisk karriär. Att jag disputerade var en konsekvens av att vi bedrev forskning i Lund, att jag blev docent var för att jag i Växjö ville ha samma lön som i Köpenhamn men nu då vi blivit universitet och man kunde befordras till professor tänkte vi ut en plan där vi skulle utlysa en professur, jag skulle söka, men inte bli placerad i första rummet men ändå bli kompetensförklarad. På så sätt skulle vi få två professorer istället för en.

Men så en vacker dag fick jag ett mail från en kollega i en närliggande högskola med en inriktning som jag helt enkelt inte kunde motstå. I samma veva ringde rektorn för en annan högskola och tyckte jag skulle

söka en professur där. Så jag kopierade mina ansökningshandlingar i ett antal arkivboxar och åkte personligen till högskolorna och överlämnade dem och lät dem bjuda mig på lunch. Jag insåg att den sista tjänsten inte var något för mig, så jag drog tillbaka min ansökan. Sedan glömde jag stort sett bort det hela.

Några månader senare var jag på ett möte, jag tror det var i Linköping men jag har helt glömt vad det handlade om. En kollega jag kände sedan tidigare kom fram till mig och gratulerade mig. Jag fattade ingenting men jag hade blivit kompetensförklarad till den andra tjänsten jag sökt. Det var tre personer som låg väldigt nära varandra, han som fick tjänsten, min kollega Gunilla från Lund på andra plats och jag på tredje. Tjänsten i Växjö var den sista som blev utlyst, jag sökte förstås och jag fick den. 2002 blev jag professor. Strax innan jag skulle hålla min provföreläsning fick jag reda på att min antagonist Ingvar hade hastigt avlidit.

Jag var nu professor på min gamla arbetsplats och förväntades ta en helt annan roll som ledare. Det fattade inte jag, hade berättelserna om. Ingvars uppträdande i minne och ville definitivt inte vara som han. Det blev konflikter med ledningen men även en del konstiga situationer med mina kolleger där man med hänvisning till att jag var deras professor skulle avgöra saker jag inte hade den blekaste aning om.

Jag fortsatte undervisa i samma utsträckning som tidigare, deltog i ett antal administrativa organ, var ledare för vår forskargrupp, skrev forskningsrapporter och hade hand om magisterprogrammet. Handledde och examinerade ca 15 studerande varje år. Inte konstigt att jag höll på att gå in i väggen i maj varje år! Den nye prefekten, som var datalog, var skenbart mycket förstående och föreslog att jag skulle enbart ägna mig åt undervisning. Baktanken var förstås att då kunde datalogi roffa till sig fler resurser, de hade fått en egen professor 2002 de också. Han kom från Tyskland...

Samverkan med andra högskolor

År 2000 hade jag deltagit i en konferens inom IRIS-nätverket. Den anordnades av Högskolan Väst där jag skulle senare arbeta i 13 år. Konferensen var mycket välordnad och jag märkte att här fanns ett härligt gäng som jobbade bra ihop utan en massa bråk. Jag höll viss kontakt med dem de kommande åren. I och med att Växjö högskola blivit universitet blev det en viss efterfrågan på samarbete med oss för att personer på högskolor utan forskarutbildning skulle kunna skrivas in som dokto-

randen hos oss. Jag fick några sådana förfrågningar men det ledde inte till något eftersom Växjö ville ha alldeles ohemult betalt för sina tjänster. Men kontakterna fanns och vi startade ett helt informellt nätverk som vi kallade Informatics Network Sweden. Där fanns samarbetspartner från Luleå i norr till Kristianstad i söder. Det var helt personbaserat och vi träffades i olika konstellationer flera gånger om året. Samarbetet fortsatte fram till 2012, alltså i ungefär 10 år.

Det gemensamma för oss alla var att vi kände oss undanskuffade och motarbetade på egna lärosäten. Varför kom vi aldrig underfund med och gjorde aldrig någon ordentlig analys, men vi hade alla en tankestil som avvek från det dominerande (Flensburg, 2019). 2008, efter det att jag slutat i Växjö startade vi en internationell magisterutbildning som blev mycket populär. Mer om detta senare.

Administration

Jag kände mig alltså motarbetad i Växjö, främst av prefekten på den egna institutionen. Ibland var det fördelaktigt eller rent av nödvändigt för datalogi och informatik att uppträda gemensamt och därför hade vi ett övergripande ämne som vi kallade datavetenskap. Under detta fanns informatik och datalogi. Det var en helt informell konstruktion och fanns inte på pappret men alla var medvetna om den. Nu startade ett nytt program som kallades datavetenskapliga programmet och med det som argument tog man hand om resurser som gick till datavetenskap och som informatik också skulle få del av. Nu gick de helt till datalogi och när jag påpekade det för prefekten (som var datalog) sa han bara: "Javisst ja" och låtsades ha glömt vår överenskommelse.

Detta påverkade förstås min arbetsglädje men det som kom droppen att rinna över var de otroligt höga administrationskostnaderna och sättet man hanterade dem på. Under hela den tid jag satt i styrelsen hade vi dålig ekonomi. Det var främst externa forskningsmedel det var brist på och alla uppmanades att söka. Samtidigt var det viktigt att varje enhet betalade alla sina kostnader. Och här kom det in ett fundamentalt fel-tänk!

Den nye ekonomichefen hade tänkt ut ett genialt system. Inför varje år hade han gjort en budget för de administrativa omkostnaderna och fördelat dem på de olika institutionerna uppdelat på forskning och grundutbildning. Dessa två kostnadslag måste absolut hållas isär. På institutionerna gjorde man på samma sätt en uppdelning på de olika enheterna.

Det var ingen som, protesterade mot detta, men man räknade snabbt ut att de administrativa kostnaderna var 80% av direkt lön. Det innebar att om man fick ett externt forskningsanslag skulle man på lönen lägga på 80%. Men de flesta anslagsgivare tillät bara 35% och EU tillät bara 20% så resten fick man ta från fakultetsmedlen. Då hände detta i vår lilla forskargrupp:

För EU-projektet om bilindustrin som jag berättat om tidigare fick jag 3 miljoner fördelat på 3 år, dvs en miljon per år. EU betade 200 000 i administration för detta, men universitet ville ha 800 000. Resterande 600 000 fick vi ta från fakultetsmedlen. Det motsvarade två doktorandtjänster. Därmed var fakultetsanslaget tomt. Men nu fick Petter ett lika stort anslag! Vår lilla forskargrupp var därmed bäst på hela universitetet när det gällde att få externa forskningsmedel. Men vi hade inte de 600 000 som behövdes för att betala overheadkostnaderna så jag sa att vi måste få mer pengar eller så måste vi lämna tillbaka pengarna. Det var först när jag hotade med att gå till Smålandsposten som man gick med på att vi fick ta emot pengarna.

Vid den tiden satt jag i styrelsen för universitetet och vi hade möte en gång per månad. Som vanligt var den viktigaste frågan hur stort underskott det skulle bli. Frågan var hur universitetet skulle undgå att bli satta under statligt förmyndarskap. Det beräknade underskottet ökade ca 1 miljon för varje möte. I december var det beräknade underskottet 10 miljoner men det ryktades om att det egentligen var 14 miljoner. En månad senare var bokslutet klart. Det slutade på 30 miljoner! Plus!!! Alltså en felräkning på ca 40 miljoner. Hur kunde det bli så?

Förklaringen är mycket enkel. Vid årets början taxerade man ut samtliga kostnader för administration. När vi nu betalade in 800 000 kr, dvs 80% av vårt externa forskningsanslag skulle naturligtvis avtaxeringen till vår grupp minska med motsvarande belopp men det gjordes inte. Jag förklarade detta för både fakultetsnämnd, FÄK och styrelse. De enda som begrep det var ekonomichefen, kontrollern på min institution och så jag. Alla de andra, professorer och docenter, i ekonomi och i matematik upprepade envist mantrat: Alla enheter ska betala sina kostnader. Antingen begrep de inte eller så hade de något i kikaren, jag visste inte vad.

Nästa år var överskottet 50 miljoner, statsbidraget minskade, ekonomichefen slutade och rektorn avgick också. Min institution var satt under förmyndarskap eftersom vi hade så stort underskott. Prefekten hade avgått och det var klart utsagt att hans efterträdare inte skulle vara datalog.

Kanske hade myglet gått för långt, jag vet inte för jag slutade i samma veva. Jag var trött på allt tjafs om pengar, allt mygel och intrigerande och all brist på eftertanke.

Eftersom man ansåg att ekonomin var dålig så hade man på Växjö universitet en allmän regel att allt skulle vara finansierat i förväg. Det innebar att man inte kunde anställa doktorander baserat på projektmedel eftersom sådana i regel löpte på 3 år. Och då fakultetsmedlen åts upp av OH-kostnader innebar det att utöver de tre eller fyra initiala doktoranderna kunde vi inte anställa fler och inte heller söka nya forskningsmedel.

När jag sa upp mig gjorde jag något dumt. Jag hade en doktorand, ovan nämnde Viktor, som stort sett var färdig och jag hade sett en skrivelse från Högskoleverket om att en examinator inte fick hindra en avhandling om handledaren ansåg den skulle godkännas. Med detta som grund ansåg jag det vara utan risk att jag lämnade universitetet och det tyckte Viktor var helt OK. Men den nye professorn hade en helt annan inriktning och krävde att Viktor skulle skriva om hela avhandlingen. Viktor och jag diskuterade saken och bestämde oss för att inte ta striden utan istället skulle Viktor disputeras hos Oskar, för hans avhandling passade faktiskt precis lika bra där. Så han blev teknologie doktor istället för filosofie och det var han väldigt glad för.

Högskolan Väst

Jag lämnade alltså Växjö universitet efter 10 års anställning. Som ett kuriosum hade jag faktiskt redan vid anställningen sagt att jag skulle jobba där i 10 år eftersom det varit så på de tidigare jobben, efter 10 år var man nöjd och det blev för många konflikter. Jag visade upp min gamla presentation för mina kolleger och där stod tydligt att jag skulle sluta 2006. Man accepterade detta utan vidare.

Jag var sedan 2005 skild och hade ingen familj att ta hänsyn till så jag kunde fritt söka var som helst i Sverige. Då jag var professor inbillade jag mig att jag kunde ringa varsomhelst och erbjuda mina tjänster och få en anställning eftersom professorer borde vara eftertraktade. Men så var inte fallet. Jag såg att det var ett lektorat utlyst på Högskolan Väst och försäkrade mig om att jag skulle få en professorstjänst om jag sökte och finge tjänsten. Jag sökte och jag fick tjänsten. En av de sakkunniga var Gunilla som jag haft en hel del kontroverser med i Lund. Hon var nu mycket översvallande och sa att jag utan någon helst tvekan var profes-

sorskompetent. Argumenteringen var något märklig. På ca 4 sidor gick hon genom reglerna för att bli anställd som professor och konstaterade sedan på 5 rader att jag var utan tvekan kompetent. Det glädde mig att just Gunilla ansåg detta.

Komma ny i ett väletablerat gäng

På Högskolan Väst fanns det bland forskarna två dominerande personer, Roger och Sonja. Inom den datalogiska sektorn fanns även Tora, som var en framstående forskare och ovanligt vidsynt. När jag först anställdes 2006, var Högskolan Väst uppdelat på tre campus i Vänersborg, Uddevalla och Trollhättan. Första året var vi på ett eget campus i Uddevalla, men 2008 sammanfördes alla tre campus i ett nybyggt och genomdesignat hus. När man var där kändes det som att vara i en möbelkatalog. Det var dock funktionellt, välutrustat och med en stor restaurang med låga priser, god mat och trevlig krögare.

Som professor förväntas man av tradition ha det största och finast tjänsterummet, men jag ville istället att placera mig i ett kontorslandskap tillsammans med Roger, Sonja och Tora samt några av deras doktorander. Jag hade tidigare suttit i ett kontorslandskap och trivdes väldigt bra med det. Efter några år blev vi dock "förvisade" till egna rum.

När jag blev anställd var det oklart om jag var förordnad som professor i informatik eller i social informatik. Jag valde det som passade bäst för tillfället. Det värsta var att många trodde att social informatik var det samma som offentlig databehandling vilket är i grunden fel.

Mitt första uppdrag blev att utforma en magisterutbildning och det klarade jag av på en vecka. Hur det gick till fattar jag inte eftersom att få genom ändringar i en kursplan vanligtvis tog 1,5 år och ett helt program måste ju ta väldigt mycket längre tid. Men programmet kom aldrig igång, det var väldigt få studerande och ämnet riskerade att läggas ner. Vi blev sammanslagna med datalogi och placerade på institutionen för ekonomi och IT när vi flyttade till Trollhättan. Med tanke på hur samarbetet med datalogi hade gått i Växjö var jag mycket emot det och datalogerna kunde absolut inte tänka sig att vara tillsammans med ekonomerna. Men när det kom till kritan gick det riktigt bra, vi hade väldigt olika inriktningar och kompletterade varandra bra och det blev ingen större konkurrens. Jag blev god vän med många av dem, speciellt med professorn där. Vi hade mycket kul ihop och smidde många planer, som dessvärre inte blev verkliga.

Jag kom alltså som ny och försökte socialisera mig i gänget kring Roger, Sonja och Tora men umgicks samtidigt med andra personer både inom och utom ämnet, precis som jag gjort i Växjö. Därför kom jag antagligen aldrig riktigt in i gänget. Vi var på intet vis ovänner, men jag kände mig hela tiden som en inkräktare, som dock välvilligt tolererades. Jag tror inte de andra medvetet uteslöt mig, men jag var inte den förste eller ens den andre man vände sig till.

Distansundervisning

En sak som var ny för mig var distansundervisning. Högskolan Väst hade samarbete med ett antal lärcentra och vi hade undervisning via telebild. Det innebar att ett antal studerande satt i lärosalar på olika ställen i landet och såg på en TV där jag föreläste. Man kunde också ha förinspelade föreläsningar då man gick till ett litet rum som hade en kamera, kopplade in datorn och stod och pratade med kameran. Man kunde växla mellan OH-bild och bild av sig själv. Första gången kändes det jätteläskigt att stå och prata med en kamera, men snabbt lärde jag mig att i tanken byta ut kameran mot ett antal studerande och då gick det mycket lättare. Idag har jag möjlighet att spela in egna föreläsningar hemma vilket jag ofta och gärna gör. Under årens lopp har jag lärt mig att göra det lätt och enkelt men med gott resultat, Bredvid finns en bild jag tagit under en paus i en föreläsning. Där är en monitor som visar lärcentra och en som visar den bild dom går ut till lärcentra. Det var verkligen inte lätt att se de enskilda studerandena ute på lärcentra.

Vid denna tid användes inte internet utan man använde sig av telefonlinjer (ISBN), Det var en dyr teknik och därför måste man använda sig av lärcentra. Det gick inte att ha något liknande i hemmet. Att vara tvungen att ta sig till ett lärcentrum ansågs vara en pedagogisk fördel, mer likt ordinarie skola. Man kunde inte heller ha vanlig kateder

Distansundervisning via telebild

och grön tavla uppställning utan man satt kring samma bord och mer eller mindre samtalande. Men distansundervisningen i den formen upphörde när internet blev mer vanligt.

Undervisning

När jag blev anställd på Högskolan Väst var det dålig studerandetillströmning och vi måste göra något åt det. Där fanns då en vicerektor som var datalog från början och var särdeles drivande. Hon drev genom beslutet att datalogi och informatik skulle slås samman och att kurser skulle samläsas. Men hon hade inte klart för sig hur stora skillnaderna var mellan de två ämnena och då de inte kunde samläsa tillräckligt många så bestämde hon helt enkelt att ett antal specificerade kurser **skulle** samläsas. Hon blev inte populär och fick mycket kritik. Det slutade med att hon flyttade till ett annat lärosäte och någon samläsning blev det inte.

Men problemet med den dåliga tillströmningen kvarstod och professorn i datalogi och jag fick i uppdrag att göra nya program där så mycket som möjligt skulle samläsas. Men han gick över till förvaltningen, blev ordförande i grundutbildningsnämnden och en fullblodsbyråkrat. Han blev väldigt illa omtyckt och var tvungen att lämna ordförandeskapet och blev istället vicerektor för forskning, som kan karakteriseras som en spark snett upp till vänster. Han slutade så småningom och gick över till näringslivet.

Men programutvecklingen kvarstod och jag gjorde själv ett förslag som togs i drift 2009. Det var ett radikalt program som bröt mot mycket som var tradition vid den tiden. De vanliga kurserna i systemutveckling tog jag bort med motiveringen att man inte utvecklar egna system idag, man köper färdiga standardsystem och anpassar dem i bästa fall till verksamheten. Tyngdpunkten låg istället på att integrera de befintliga systemen: att flytta information från ett system till ett annat med bibehållen mening. Detta hade jag kommit underfund med i Växjö och tog med mig kunskapen. Dessutom tog vi upp både privat och offentlig verksamhet och visade på de grundläggande skillnaderna. Programmet finns kvar i sina grunddrag än idag, 14 år senare.

Samverkan med andra högskolor

Den samverkan mellan några högskolor som jag startade i Växjö fortsatte. Vi kom på den briljanta idén att starta en internationell magister-

utbildning på distans. En av våra partnerhögskolor hade stor vana vid distansutbildning för utländska studerande och vår kontaktperson där fick snabbt igenom ett magisterprogram. Tanken var att de olika högskolorna skulle dela på kurserna, men det visade sig vara stora hinder. Antingen hade man redan fullt med studenter eller så satte sig administrationen på tvären eftersom upplägget inte följde etablerade standarder. De enda som kunde genomföra undervisningen var Högskolan Väst som inte ägde programmet! Men jag kastade mig över utbildningen med liv och lust. Vi hyrde in lärare från nätverket som tog kurser eller kursavsnitt som extra arbete. Det anmälde sig ca 150 studenter varje år. Programmet gick mellan 2008 och 2011, men genomströmningen var ytterst blygsam. Det var dels på grund av det, dels att man skulle ta betalt av utländska studerande som programmet lades ner 2011.

Administrationen av resultaten var också besvärlig eftersom den inte följde gängse normer och sekreteraren och jag tillbringade många timmar med att försöka reda ut vad som hänt, vem som gjort vad och hur det skulle passa in i systemet. Till all lycka var jag kursansvarig och kunde i några fall helt enkelt bestämma hur det skulle vara. Som en ganska oväntad konsekvens blev jag personlig vän med flera studerande både i Afrika och Bangladesh. Jag får fortfarande gratulationer på min födelsedag och välsignelser om jag råkat ut för något och skadat mig.

Internationell undervisning

Det här med distanskurser på nätet var lite märkligt. Högskolan Väst hade nämligen som policy att inte ge några enstaka kurser för utländska studerande på nätet. Motiveringen var att det var så dålig genomströmning att det inte betalade sig. Men jag menade att man räknade fel då man såg hur stor procent av en årskull som fullföljde sina studier inom stipulerad tid. Jag menade att man skulle istället se på förhållandet mellan totalt registrerade och totalt examinerade hp. Men jag fick faktiskt hållas trots att genomströmningen var väldigt låg. Av de ca 600 studerande som registrerade sig var det inte många som tog examen. Bortfallet på de enskilda kurserna minskade vi genom att ha många delexaminationer, som ställde till administrativt besvär. Systemet var inte uppbyggt för den typen av verksamhet.

Emellertid hade jag fått blodad tand med undervisning för utländska studerande och tillsammans med en relativt nyanställd kollega startade vi ett magisterprogram i informatik som var öppet även för utländska

betalande studenter, men denna gång på campus. Ett år hade vi en handfull kinesiska studenter tillsammans med ett tiotal från Pakistan, Etiopien och Indien. Vi brukade avsluta det hela med en fest hemma hos mig. En gång hade vi whiskyprovning eftersom vi haft en kursuppgift att göra en ontologi över skotsk whisky. Många var dock muslimer och drack inte alkohol, men lät sig gärna fotograferas med ett glas i handen.

Apropå whisky så blev jag intresserad av det i samband med en whiskyprovning som anordnades första året jag var anställd på Högskolan Väst. Den f d prefekten var nämligen en stor fan av single malt och jag upptäckte då hur olika whisky kan smaka. Men en sur människa skrev en insändare och klagade på att högskolan uppmuntrade dryckenskap med tillhörande sociala problem, slagsmål etc. Detta var förstås inte fallet men några fler whiskyprovningar blev det inte.

Forskningsnämnden

När jag började på Högskolan Väst fick man inte utfärda doktorsexamen. Det var aldrig på tal att ansöka om universitetsställning, därtill var högskolan för liten. Inte heller kunde man ansöka om vetenskapsområde, man hade inte tillräckligt bred verksamhet för det. Men så fick man möjlighet att ansöka om forskarutbildning inom begränsat område, ett eller ett par ämnen. Det gjordes och Högskolan Väst fick sin första egna doktor. Området var arbetsintegrerat lärande, AIL.

Informatik skulle nu försöka få forskarutbildningsrättigheter och vi måste ansöka hos utbildningsnämnden, som nu blivit ombildad till en forsknings- och grundutbildningsnämnd, kallad GRUF. Ordförande där var den förut nämnde professorn i datalogi som nu blivit superbyråkrat och krävde att minsta lilla paragraf i högskolelagen skulle vara uppfylld. Han krävde t ex att vi skulle presentera en full uppsättning fullständiga kursplaner inkl litteraturlista för de 80 hp som kursdelen utgjorde. Detta var naturligtvis alldeles omöjligt men han framhärdade. Till sist satte jag ihop en samling kurser med tilltalande namn, några få kursmål och en mer eller mindre godtycklig litteraturlista. Jag tror rentav att någon litteratur inte fanns utan skulle skrivas om kursen blev av. Naturligtvis blev inga av kurserna av utan vi gav andra kurser och lät de studerande gå på kurser på andra universitet. Fast en av kurserna blev av, som en kombinerad magister- och forskarkurs.

För att vitsa till det så ställde GRUF till mycket gruff med datalogiprofessorn som ordförande. Kursplaner skulle skrivas på ett visst sätt och man

skulle försäkra sig om att alla målen i den nationella utbildningsplanen var uppfyllda, att kurserna följde en progression, att de skulle ansluta till högskolans profil, vara jämlika och främja mångfald etc. Om man ville ändra en kursplan var det en omständlig process som tog ca 1,5 år att genomföra med alla instanser som skulle säga sitt och så skulle det koordineras med kurskatalogens tryckning. Texten i kurskatalogen som beskrev kursen och som var det enda sättet att marknadsföra just denna kurs skulle skrivas på ett visst byråkratiskt vis. All byråkrati motiverades med att kursplanen var juridiskt bindande och vi fick inte lova mer än vi kunde hålla. Vi lärare mötte detta krav genom att skriva vad vi kallade anorektiska kursplaner, dvs planer med så få och så generella mål som möjligt.

Man lade också ner mycket arbete på kvaliteten. Varje kurs kursvärderas förstås och baserat på de sex studenter som svarat drog man långtgående slutsatser. Dessutom skulle läraren själv utvärdera kursen och komma med förslag till förändringar. Dessa krävde ibland förändringar i kursplanen som tog 1,5 år att genomföra. Då hade det redan kommit en ny kursvärdering och det ställdes andra krav på förändringar. Följden blev att förändringar som krävde att kursplanen skulle ändras genomfördes inte. Ett par gånger per termin hade man pedagogiska dagar då allt material till samtliga kurser utom det som rörde själva innehållet samlades ihop och kursansvarig skulle skriva någon form av analys kring det hela. Det blev en bunt på ungefär 50 sidor per kurs och sammantaget blev det en försvarlig bunt. Denna bars in till sekreteraren, som lade dem i bokstavsordning på en hylla och så fick de ligga där. Kvalitetsansvarig insåg förstås att det var alldeles för mycket arbete så det hela slutade med att kursansvarig fyllde i ett formulär och skrev några korta rader om vad som var bra och mindre bra och vad vederbörande tänkte göra åt det. En sak som jag påpekade flera gånger och som är avgörande för kvaliteten och rättssäkerheten, som man i övrigt var väldigt noga med, var kriterier för de olika betygsgraderna. Vi hade i princip den sex gradiga skalan A till F men man kunde också använda den tregradiga U, G och VG. Man erkände problemet men gjorde inget åt det, trots att jag flera gånger presenterade exempel på hur man skulle göra. I Danmark hade man sådana kriterier tydligt utformade för alla stadier, från i princip småskolan till doktorsexamen. Men inget hjälpte. Själv skrev jag alltid upp kriterierna i kursguiden så de studerande skulle få en inblick i en annars helt dold process. Det är nämligen så att examinator är i princip allsmäktig. Säger examinator att en person ska ha ett visst betyg så kan

ingen makt i världen ändra det. Den studerande kan dock be att få bli examinerad av någon annan, men väldigt ofta blir då betyget ännu sämre.

Kursguiden, som jag nämnde tidigare var ett viktigt dokument. Det skulle i detalj beskriva kursens innehåll med ordentliga läsanvisningar. Men märkligt nog fanns det inga tydliga riktlinjer och ingen mall för hur en sådan skulle skrivas. I Danmark hade jag vant mig vid att presentera en detaljerad lektionsplan med ämne för föreläsningen, läsanvisningar, mål för lektionen och vad de studerande förväntades kunna efter genomliden lektion. Ingen annan gjorde det och det fanns lika många varianter på kursguide som det fanns lärare.

Forskning

När det gällde forskning var förhållandena helt annorlunda på Högskolan Väst än i Växjö. Här hade man gott om externa resurser, främst från EU:s regionala fonder. Hela högskolan hade 2 miljoner i forskningsanslag, vilket var ungefär vad min lilla grupp i Växjö hade. Ändå bedrev man väsentligt mer forskning. En bidragande orsak var att mantrat "Varje enhet ska betala sina egna kostnader" inte upprepades mer än nödvändigt. Det var aldrig tal om ökad uttaxering trots att de administrativa omkostnaderna låg på närmare 60% men anslagsgivarna tillät högst 35%. Jag hade en gång ett möte med ekonomichefen och bad honom förklara hur han bar sig åt, men han var så dålig pedagog att varken jag eller någon annan riktigt begrep hur han gjorde. Jag tror det handlade om hur "enhet" definierades och på något vis fick han ihop både forskning och undervisning trots att de skulle vara åtskilda. Men det fungerade och folk sökte och fick massor av forskningsmedel. De flesta forskningsansökningar löpte på max tre år, medan en doktorandtjänst var på fyra år. I Växjö krävde man full finansiering för hela tiden vilket medförde att man inte kunde anställa doktorander på projektmedel. På Högskolan Väst gick det däremot utmärkt för som Roger sade: "Det brukar alltid lösa sig!" Självt ledde jag ett treårigt projekt om kommunala kontaktcenter, sammanlagt värt 14 miljoner varav hälften kom till högskolan.

De sista åren

När jag började komma upp mot pensioneringen tänkte jag trappa ner på deltagande i olika nämnder och grupper för att vänja mig vid pensioneringens arbetslöshet. Då märkte jag att jag alltmer sällan blev före-

slagen som medlem eller ombedd att göra olika saker. Min undervisning blev också mindre utan att jag klagat eller så. Jag hörde senare att Roger hade sagt att jag var gammal och trött och inte skulle jobba för mycket.

Så nalkades 65-årsdagen och jag sa till prefekten att jag gärna skulle jobba kvar så länge jag kunde och fick. Jodå, det gick bra, dessutom var jag billig i drift. För pensionstillägget på lönen var lägre. Men när fyllt 67 fick jag inte längre jobba kvar, men jag kunde få ett förordnande som gästprofessor för man måste ta tillvara min kompetens. Som gästprofessor kunde jag dock inte examinera eftersom man måste ha en fast anställning för det. De enda kurser jag undervisade på var internationella magisterprogrammet och en del forskarkurser, dessutom handledde jag en doktorand, som började på nybörjarkursen samtidigt som jag började jobba på Högskolan Väst. Vi hade en mycket givande samvaro och min doktorand utvecklades starkt och blev docent två år efter disputationen.

2019 blev mitt sista år på Högskolan Väst. Jag fick några procents tjänst för att göra en total översyn av informatikutbildningen på högskolan. För man "måste ju ta tillvara min kompetens". Jag gjorde en mycket ambitiös sådan men jag fick tjata mig till att få presentera den på 10 min på ett institutionsmöte. Men såvitt jag vet hände det inget mer och jag lämnade Högskolan Väst och ägnade mig fortsättningsvis åt Strömstad akademi. Men det är en annan historia!

Referenser

Beall, J. (2012). Predatory publishers are corrupting open access. *Nature News*, 489(7415), 179.

Beall, J. (2017). What I learned from predatory publishers. *Biochemia medica*, 27(2), 273–278.

Berger, P. L., Luckmann, T., & Olsson, S. (1998). *Kunskapssociologi: Hur individen uppfattar och formar sin sociala verklighet* (2. uppl.). Wahlström & Widstrand.

Burell, G., & Morgan, G. (1989). *Sociological Paradigms and Organizational Analysis*. Heinemann, London.

Carnap, R., & Schilpp, P. A. (1963). *The Philosophy of Rudolf Carnap*. Cambridge University Press Cambridge.

Comte, A. (1975). *Auguste Comte and positivism: The essential writings*. Transaction Publishers.

- Fleck, L (1935). *Entstehung und Entwicklung einer wissenschaftlichen Tatsache: Einführung in die Lehre vom Denkstil und Denkkollektiv*, B. Schwabe
- Flensburg, P. (1986). *Personlig databehandling – introduktion, konsekvenser, möjligheter (PhD thesis)*. Studentlitteratur.
- Flensburg, P. (2019). *Den stora tankestriden inom informatik en idéhistorisk analys*. Strömstad akademi. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hv:diva-14674>
- Gadamer, H.-G., & Hahn, L. E. (1997). *The Philosophy of Hans-George Gadamer*. La Salle.
- Hirschheim, R., & Klein, H. K. (1989). Four paradigms of information systems development. *Communications of the ACM*, 32(10), 1199–1216.
- Husserl, E. (1999). *The essential Husserl: Basic writings in transcendental phenomenology*. Indiana University Press.
- Leavitt, H. J., & Bass, B. M. (1964). Organizational psychology. *Annual review of psychology*, 15(1), 371–398.
- Molka-Danielsen, J., Trier, M., Shlyk, V., Bobrik, A., & Nurminen, M. I. (2007). IRIS (1978-2006) Historical Reflection through Visual Analysis. *Proceedings of the 30th Information Systems Research Seminar in Scandinavia IRIS*, 2.
- Neurath, M., Carnap, R., & Neurath, O. (1996). *Logical empiricism at its peak: Schlick, Carnap, and Neurath (Vol. 2)*. Taylor & Francis.
- Rentsch, T. (2015). *Martin Heidegger: Sein und Zeit (Vol. 25)*. Walter de Gruyter GmbH & Co KG.
- Sandemose, A. (1934). *En flyktning korsar sitt spår: Berättelsen om en mördares barndom*. Tiden.
- von Wright, G. H. (1943). *Den logiska empirismen: En huvudriktning i modern filosofi*. Natur och kultur.